

Waarom kikkers handiger zijn dan prinsen - in 'binnenste buiten'

©Gottmer

Inhoud

1. Leeslestabel close reading
2. Onbewerkte tekst
3. Bewerkte tekst voor close reading
4. Transcript filmpje

Leeslestabel - fase 1: waarover gaat de tekst?

de tekst

het leesdoel

de leesstrategie

de didactische aanpak

stap 1

Kies de tekst en bepaal de tekstsoort en het teksttype. Bepaal de complexiteit van de tekst.

tekstsoort

- Informatieve tekst
- Activerende tekst
- Ontspannende tekst
- Instructieve tekst

teksttype

- Informatief boek
- Een fragment uit een verhaal
- Een verhaal
- School- of studietekst
- Krantenartikel
- Reclame
- Uitnodiging
- Brief
- E-mail
- Gedicht
- Recept
- Een stappenplan
-

Tekststructuur en complexiteit: gemiddelde tekst

De tekst gaat over twee inhouds: de ontwikkeling van een kikker enerzijds en de bouw van de kikker anderzijds.

Deze twee delen worden niet expliciet benoemd met titels.

De foto's zijn betekenisvol. De tekst beschrijft wat erop te zien is (de twee inhoudelijke onderdelen)

Relaties tussen concepten zijn subtiel en meer impliciet.

De betekenis van de titel is wat subtieler verwerkt en vraagt meer interpretatie van de tekst.

Enige achtergrondkennis en woordenschat is vereist om de tekst te begrijpen.

stap 2

Bij elk teksttype horen verschillende leesdoelen. Eén leesdoel staat al vast: "de tekst begrijpen". Kies nog een leesdoel en concretiseer het voor deze tekst.

keuze

- De tekst begrijpen
- Vinden van informatie
- Hoofdzaken uit de tekst halen
- Zoekend lezen
- Een probleem oplossen
- Zich amuseren, zich ontspannen
- De tekst onthouden
- De tekst beoordelen
- De tekstsoort en bruikbaarheid bepalen
-

concretisering leesdoel (luisterdoel):

De twee grote inhoudelijke thema's in de tekst onderscheiden.

Kunnen aangeven dat de kikker een springer, een zwemmer en een gripper is en dat zijn lichaamsbouw ertoe doet

stap 3

"Vragen stellen" en veel sturings- en herstelstrategieën komen steeds aan bod. Kies nog een leesstrategie om de tekst beter te begrijpen.

leesstrategie

- Vragen stellen
- Tekstinhoud visualiseren
- Verbinding maken
- Tekststructuur herkennen
- Samenvatten
- Afleiden
- Voorspellen

Sturings- en herstelstrategie

- Tekstoriëntatie
- Leesdoel bepalen
- Voorkennis activeren
- Begrip bewaken en verhelderen
- Aandachtiger lezen
- Langzamer lezen
- Stukje opnieuw lezen
- Stukje verder lezen
- Hardop lezen
- Naar illustraties kijken
- Hulp(bron) inroepen

stap 4

Kies één of meerdere didactische werkvormen. Werk gradueel: ik doe, wij doen, jullie doen, jij doet. (GRRIM) Blijf bij de tekst.

Werkvorm

- Lezen met de pen in de hand
- Aanschouwelijk lezen
- Wat wist je al?
- Denken – delen – uitwisselen
- Dobbelen
- In dialoog gaan
- Inzichtelijk lezen
- Knip en plak
- Rolwisselend lezen
- Samenvattend lezen
- Verbinden
- Vertel, speel, teken wat je leest
- Voorspellend lezen
- Voel je mee?
- Vriendenboek
-

Close Listening/Reading

Doorloop de leeslestabel drie keer:

- 1 Waarover gaat de tekst?
- 2 Hoe wordt het in de tekst gezegd?
- 3 Wat betekent de tekst?

Leeslestabel - fase 1: waarover gaat de tekst?

bijhorende vragen

Onthouden

- Over wie gaat het? Wat kan hij: welke eigenschappen heeft de kikker, wat kan hij goed?

Begrijpen

- De titel: wat hebben prinses met kikkers te maken in sprookjes?
- Waarover gaat het eerste tekstdeel (ontwikkeling)? De volgende delen gaan over de bouw van de kikker: welke onderdelen worden achtereenvolgens besproken (benen, schouders en rug, poten). Benoem elk onderdeel in de tekst.

Toepassen

Analyseren

Evalueren

Creëren

Werkvormen

Laat de titel lezen. Wat gebeurt er in sprookjes wel eens met prinses en kikkers? Deze tekst gaat over kikkers. Na het lezen zullen we begrijpen waarom ze handig in elkaar zitten en wellicht handiger dan prinses.

De tekst in stilte lezen. Je kan zelf een stukje voorlezen op het einde.

Stel eerst onthoudvragen en ga daarna over tot het samenvatten van elke rubriek.

Markeer per stukje tekst waarover het gaat: noteer in de marge een woord of zin. Markeer (enkele) woorden in de tekst die dit illustreren. (Bij de volgende leesbeurt zullen we uitdiepen.)

Welke dingen doét de kikker? Veranderen, springen, zwemmen, grijpen.

Model zelf hoe je markeringen aanbrengt en ga denkend door de tekst. Laat de leerlingen meedoen.

Leeslestabel - fase 2: Hoe wordt het in de tekst gezegd?

de tekst

het leesdoel

de leesstrategie

de didactische aanpak

stap 1

Kies de tekst en bepaal de tekstsoort en het teksttype. Bepaal de complexiteit van de tekst.

tekstsoort

- Informatieve tekst
- Activerende tekst
- Ontspannende tekst
- Instructieve tekst

teksttype

- Informatief boek
- Een fragment uit een verhaal
- Een verhaal
- School- of studietekst
- Krantenartikel
- Reclame
- Uitnodiging
- Brief
- E-mail
- Gedicht
- Recept
- Een stappenplan
-

Tekststructuur en complexiteit: gemiddelde tekst

Zie eerste lezing

stap 2

Bij elk teksttype horen verschillende leesdoelen. Eén leesdoel staat al vast: "de tekst begrijpen". Kies nog een leesdoel en concretiseer het voor deze tekst.

keuze

- De tekst begrijpen
- Vinden van informatie
- Hoofdzaken uit de tekst halen
- Zoekend lezen
- Een probleem oplossen
- Zich amuseren, zich ontspannen
- De tekst onthouden
- De tekst beoordelen
- De tekstsoort en bruikbaarheid bepalen
-

concretisering leesdoel (luisterdoel):

Vinden van informatie over de ontwikkeling van de kikker enerzijds en over de bouw van de kikker anderzijds

Elke rubriek analyseren. De informatie in de tekst koppelen aan de afbeeldingen.

stap 3

"Vragen stellen" en veel sturings- en herstelstrategieën komen steeds aan bod. Kies nog een leesstrategie om de tekst beter te begrijpen.

leesstrategie

- Vragen stellen
- Tekstinhoud visualiseren
- Verbinding maken
- Tekststructuur herkennen
- Samenvatten
- Afleiden
- Voorspellen

Sturings- en herstelstrategie

- Tekstoriëntatie
- Leesdoel bepalen
- Voorkennis activeren
- Begrip bewaken en verhelderen
- Aandachtiger lezen
- Langzamer lezen
- Stukje opnieuw lezen
- Stukje verder lezen
- Hardop lezen
- Naar illustraties kijken
- Hulp(bron) inroepen

stap 4

Kies één of meerdere didactische werkvormen. Werk gradueel: ik doe, wij doen, jullie doen, jij doet. (GRRIM) Blijf bij de tekst.

Werkvorm

- Lezen met de pen in de hand
- Aanschouwelijk lezen
- Wat wist je al?
- Denken – delen – uitwisselen
- Dobbelen
- In dialoog gaan
- Inzichtelijk lezen
- Knip en plak
- Rolwisselend lezen
- Samenvattend lezen
- Verbinden
- Vertel, speel, teken wat je leest
- Voorspellend lezen
- Voel je mee?
- Vriendenboek
- Tekst noteren bij tekeningen

Close Listening/Reading

Doorloop de leeslestabel drie keer:

- 1 Waarover gaat de tekst?
- 2 Hoe wordt het in de tekst gezegd?
- 3 Wat betekent de tekst?

Leeslestabel - fase 2: Hoe wordt het in de tekst gezegd?

bijhorende vragen

Onthouden

Begrijpen

Leg uit hoe de bouw van de kikker ervoor zorgt dat hij een goede springer, zwemmer, klimmer is.

Leg uit waarom de kikker een opgewonden veer is.

Leg uit wat bedoeld wordt met: hij schiet als een kanonskogel naar voren.

Teken op de tekening de gestroomlijnde boog.

Toepassen

Analyseren

Ontwikkeling: Hoe verloopt de ontwikkeling van visje tot kikker? Met welke woorden worden die stapjes aangegeven in de tekst (en daarna, vervolgens, ...) Nummer de stapjes in de tekst. Noteer nu de stapjes op de tekening.

Bouw van de poten: welke onderdelen worden in de tekst genoemd? Duid ze aan. Noteer ze nu op de tekening.

Welke kenmerken hebben de schouders, de ruggengraat, het bekken? Duid aan in de tekst. Noteer ze nu op de tekening.

Welke verschillen zijn er tussen de voor- en achterpoten, en voetjes? Duid aan op de tekening.

Evalueren

Creëren

Werkvormen

Stel de bovenstaande vragen over elke rubriek in de tekst apart en laat essentiële woorden aanduiden. Model dit vooral en doe samen.

Ga stap voor stap door de tekst. Analyseer elke rubriek.

Laat nadien de woorden en zinnen bij de tekening schrijven (alleen).

Leeslestabel - fase 3: Wat betekent de tekst?

de tekst

het leesdoel

de leesstrategie

de didactische aanpak

stap 1

Kies de tekst en bepaal de tekstsoort en het teksttype. Bepaal de complexiteit van de tekst.

tekstsoort

- Informatieve tekst
- Activerende tekst
- Ontspannende tekst
- Instructieve tekst

teksttype

- Informatief boek
- Een fragment uit een verhaal
- Een verhaal
- School- of studietekst
- Krantenartikel
- Reclame
- Uitnodiging
- Brief
- E-mail
- Gedicht
- Recept
- Een stappenplan
-

Tekststructuur en complexiteit: gemiddelde tekst

Zie eerste lezing

stap 2

Bij elk teksttype horen verschillende leesdoelen. Eén leesdoel staat al vast: "de tekst begrijpen". Kies nog een leesdoel en concretiseer het voor deze tekst.

keuze

- De tekst begrijpen
- Vinden van informatie
- Hoofdzaken uit de tekst halen
- Zoekend lezen
- Een probleem oplossen
- Zich amuseren, zich ontspannen
- De tekst onthouden
- De tekst beoordelen
- De tekstsoort en bruikbaarheid bepalen
-

concretisering leesdoel (luisterdoel):

De tekst samenvatten.
De betekenis van de titel verwoorden.
De inhoud van de tekst gebruiken bij het bekijken van het filmpje: een zwemmende kikker hoeft niet op zwemles. (www.schooltv.nl)

stap 3

"Vragen stellen" en veel sturings- en herstelstrategieën komen steeds aan bod. Kies nog een leesstrategie om de tekst beter te begrijpen.

leesstrategie

- Vragen stellen
- Tekstinhoud visualiseren
- Verbinding maken
- Tekststructuur herkennen
- Samenvatten
- Afleiden
- Voorspellen

Sturings- en herstelstrategie

- Tekstoriëntatie
- Leesdoel bepalen
- Voorkennis activeren
- Begrip bewaken en verhelderen
- Aandachtiger lezen
- Langzamer lezen
- Stukje opnieuw lezen
- Stukje verder lezen
- Hardop lezen
- Naar illustraties kijken
- Hulp(bron) inroepen

stap 4

Kies één of meerdere didactische werkvormen. Werk gradueel: ik doe, wij doen, jullie doen, jij doet. (GRRIM) Blijf bij de tekst.

Werkvorm

- Lezen met de pen in de hand
- Aanschouwelijk lezen
- Wat wist je al?
- Denken – delen – uitwisselen
- Dobbelen
- In dialoog gaan
- Inzichtelijk lezen
- Knip en plak
- Rolwisselend lezen
- Samenvattend lezen
- Verbinden
- Vertel, speel, teken wat je leest
- Voorspellend lezen
- Voel je mee?
- Vriendenboek
- Tekst koppelen aan nieuw filmpje

Close Listening/Reading

Doorloop de leeslestabel drie keer:

- 1 Waarover gaat de tekst?
- 2 Hoe wordt het in de tekst gezegd?
- 3 Wat betekent de tekst?

Leeslestabel - fase 3: Wat betekent de tekst?

bijhorende vragen

Onthouden

Begrijpen

In sprookjes veranderen kikkers in prinsen. Waarom klinkt dat veel gekker dan het in werkelijkheid is? Waarom zitten kikkers handig in elkaar? Noem twee redenen.

Toepassen

Wat gebeurt er met prinsen in sprookjes? Bekijk het filmpje: hoe zorgt de lichaamsbouw van de kikker ervoor dat hij een goede zwemmer is?

Analyseren

Evalueren

Kikkers zitten handiger in elkaar dan prinsen. Klopt dat? Kan je dat aantonen met de tekst? Is het besluit en dus ook de titels, goed gekozen?

Creëren

Hoor je in het filmpje aanvullingen op de tekst? Kan je ze bij je tekening plaatsen? Kan je zelf een stukje schrijven over de ademhaling? Maakt dit de kikker nog extra handig?

Werkvormen

Ga in dialoog over de betekenis van de tekst door de laatste zinnen voor te lezen. Vraag ook naar de betekenis van de titel.

Laat het filmpje "een zwemmende kikker hoeft niet op zwemles" bekijken. Geef ook het transcript zodat de leerlingen kunnen nalezen wat ze gezien hebben. Laat vergelijken met de informatie uit de tekst en de tekeningen. Laat verwoorden hoe de lichaamsbouw van de kikker ertoe doet bij het zwemmen. Laat de tekst "Waarom kikkers handiger zijn dan prinsen", hierbij mondeling samenvatten met behulp van de tekeningen.

Laat aangeven of ze in het filmpje nieuwe zinvolle informatie krijgen over het zwemmen van de kikker. Laat dit bij de tekst en tekeningen noteren. De leerlingen kunnen eventueel een nieuwe rubriek over ademhalen schrijven.

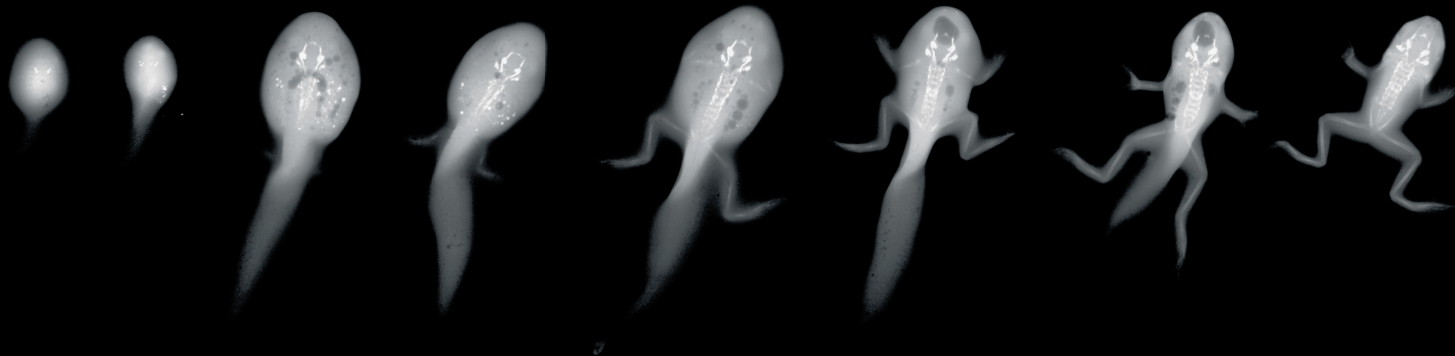
Filmpje: <https://schooltv.nl/video/een-zwemmende-kikker-een-kikker-hoeft-niet-op-zwemles/>

Waarom kikkers handiger zijn dan prinsen

In sprookjes komen nogal wat kikkers voor die in prinsen veranderen. Dat klinkt veel gekker dan het in werkelijkheid is. Kikkers zijn al een keer in hun leven van soort veranderd, dus waarom zou dat niet nog een keer kunnen? Alle kikkers beginnen hun leven als vis, als kikkervisje. En daarna gebeurt er dus een klein wonder. Halverwege hun lijf beginnen er twee achterpoten te groeien. Vervolgens komen er twee kleine voorpoten bij. De staart wordt beetje bij beetje afgebroken en van de oude staartdeeltjes wordt de rest van de kikker gemaakt, alsof het dier uit minuscule legosteentjes bestaat. Het groeit en groeit vervolgens en niet veel later is de kikker af. De zwemmer is een springer geworden.

Een kikker die op de grond zit is eigenlijk een opgewonden veer. Zodra hij zijn poten strekt, schiet hij als een kanonskogel naar voren. Hoe sneller hij zijn poten strekt, hoe verder hij komt. Daarvoor heeft hij extra lange poten, met bovenbenen, onderbenen en eh, huh... onderónderbenen? Ja, zo lijkt het. Kikkers hebben heel lange middenvoetsbeentjes die op een extra stuk been lijken. Kijk maar. Als ze door de lucht zweven vormen die poten tot en met het uiteinde van de tenen één lange gestroomlijnde boog.

Ook de rest van het lijf is helemaal gebouwd om te springen. De meeste kikkers kunnen zo'n twintig keer de lengte van hun eigen lichaam springen. Als jij dat zou kunnen, sprong je met gemak over een schoolbus – in de lengte! Maar dan wil je wel veilig landen en daar zijn die kikkers op gebouwd. Ze hebben extra sterke schouderbladen die de klap aan de voorkant op kunnen vangen. Geen makkelijk breekbare ribben, maar stevige uitsteeksels aan een heel korte ruggengraat. Sterke botten in de poten. En een bijzonder bekken dat uit twee lange beweeglijke beenderen bestaat met nog een extra bot daartussen voor versterking. Licht en toch beschermend.

Intussen zijn ze het zwemmen niet verleerd. Net zoals deze bruine kikker op de foto rechts hebben de meeste soorten kikkers nog handige zwemvliezen om sneller in het water vooruit te komen. Aan de voorkant zitten geen vliezen, maar vier vingers waarmee ze kunnen grijpen. Dat is weer handiger op het land. Zeker voor de kikkers die graag in bomen klimmen. Die kikkers zijn allemaal perfect gebouwd. Ze zullen wel blij zijn dat ze niet in een prins veranderen. Want de meeste prinsen zitten beduidend minder handig in elkaar...

Fragment uit *Binnenste binnen*, Jan Paul Schutten, Gottmer, 2017. Dit fragment mag uitsluitend voor educatieve doeleinden worden gebruikt en niet verder worden verspreid.

Waarom kikkers handiger zijn dan prinsen Titel?

↳ wat gebeurt er met hen in sprookjes?
= voorwerpen

waarom nog niet? 20"
gek?
kikkers verander

In sprookjes komen nogal wat kikkers voor die in prinsen veranderen. Dat klinkt veel gekker dan het in werkelijkheid is. Kikkers zijn al een keer in hun leven van soort veranderd, dus waarom zou dat niet nog een keer kunnen? Alle kikkers beginnen hun leven als vis, als kikkervisje. En daarna gebeurt er dus een klein wonder. Halverwege hun lijf beginnen er twee achterpoten te groeien. Vervolgens komen er twee kleine voorpoten bij. De staart wordt beetje bij beetje afgebroken en van de oude staartdeeltjes wordt de rest van de kikker gemaakt, alsof het dier uit minuscule legosteentjes bestaat. Het groeit en groeit vervolgens en niet veel later is de kikker af. De zwemmer is een springer geworden.

Ontwikkelt hilt

Een kikker die op de grond zit is eigenlijk een opgewonden veer. Zodra hij zijn poten strekt, schiet hij als een kanonskogel naar voren. Hoe sneller hij zijn poten strekt, hoe verder hij komt. Daarvoor heeft hij extra lange poten, met bovenbenen, onderbenen en eh, huh... onderonderbenen? Ja, zo lijkt het. Kikkers hebben heel lange middenvoetsbeentjes die op een extra stuk been lijken. Kijk maar. Als ze door de lucht zweven vormen die poten tot en met het uiteinde van de tenen één lange gestroomlijnde boog.

springer en alle bouw
benen

Ook de rest van het lijf is helemaal gebouwd om te springen. De meeste kikkers kunnen zo'n twintig keer de lengte van hun eigen lichaam springen. Als jij dat zou kunnen, sprong je met gemak over een schoolbus – in de lengte! Maar dan wil je wel veilig landen en daar zijn die kikkers op gebouwd. Ze hebben extra sterke schouderbladen die de klap aan de voorkant op kunnen vangen. Geen makkelijk breekbare ribben, maar stevige uitsteeksels aan een heel korte ruggengraat. Sterke botten in de poten. En een bijzonder bekken dat uit twee lange beweeglijke beenderen bestaat met nog een extra bot daartussen voor versterking. Licht en toch beschermend.

schouderblad
sterke schouderbladen
stevige ribben / uitsteeksels
harte ruggengraat.
lang beweegl. bek
(2 beenderen)
+ extra bot

poten 202 →

kikkers

lechtijob

2 koopjes

staat w
afstand
w met staat
w met
pennant
& gant

Intussen zijn ze het zwemmen niet verleerd. Net zoals deze bruine kikker op de foto rechts hebben de meeste soorten kikkers nog handige zwemvliezen om sneller in het water vooruit te komen. Aan de voorkant zitten geen vliezen, maar vier vingers waarmee ze kunnen grijpen. Dat is weer handiger op het land. Zeker voor de kikkers die graag in bomen klimmen. Die kikkers zijn allemaal perfect gebouwd. Ze zullen wel blij zijn dat ze niet in een prins veranderen. Want de meeste prinsen zitten beduidend minder handig in elkaar...

De meerkikker

58

zwemmen

grijpen (klimmen)

Een kikker zit hangen in elkaar om te zwemmen in spij om

Hij sicut ah een hamonhogel naar
Nae sneller hij zge koepoten strukt, kee
verem.
Indu hij
homb.

gestroomd. boog

horte

beeh

4 vingers.

50 vingers

anduden

andundenken.

lange moedlenkats-
bentje.

zewenolien.

Een zwemmende kikker

Schooltv Beeldbank: <https://schooltv.nl/video/een-zwemmende-kikker-een-kikker-hoeft-niet-op-zwemles/>

Deze groene kikker houdt zijn omgeving goed in de gaten. Zo gauw er gevaar dreigt duikt hij onder en gaat er vandoor. Onder water wacht hij tot alles weer veilig is. Een kikker kan heel lang onder water blijven, omdat hij met de huid zuurstof uit het water op kan nemen.

De voorpoten hebben geen zwemvliezen, de achterpoten wel.

Af en toe haalt hij boven water wat extra lucht.

Als hij langzaam zwemt, bewegen de achterpoten niet tegelijk in dezelfde richting. Een kikker gebruikt bij langzaam zwemmen soms ook de voorpootjes. Een kikker komt sneller vooruit, als hij beide achterpoten tegelijk gebruikt. De voorpootjes zijn dan niet zo belangrijk. Een kikker drukt ze dan tegen het lichaam. Daardoor is hij goed gestroomlijnd.